

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

U-Svängen

Informationsblad från Länsbygderådet i Västmanland Nr 2/2021 • Aug

**LÄNSBYGDERÅDET
I VÄSTMANLANDS LÄN**

Upplaga 250 ex

3

VERKSAMHETERNA
ÅTERKOMMER!

4-5

TRUMMELSBERG

6

BENSINBOJKOTT?

Eldsjälen Tommy Berglund är en av guiderna i Karmansbo smedja.

Redaktörens ruta

Äntligen har den så vidriga pandemin tvingats tillbaka och att det normala livet börjar återkomma. Man kan träffa släkten och man kan krama sina vänner. Oj, vad jag och hela världen längtat efter detta. Något annat jag längtat efter är att verksamheten i alla de västmanländska utvecklingsgrupper och byalag skall ta fart igen. Det har varit magert att skriva om under mer än ett år nu.

I det här numret berättar vi om Järnets dag i Karmansbo och Konsthallen i Virsbo där man rivstartade när Folkhälsomyndigheten lättade på restriktionerna.

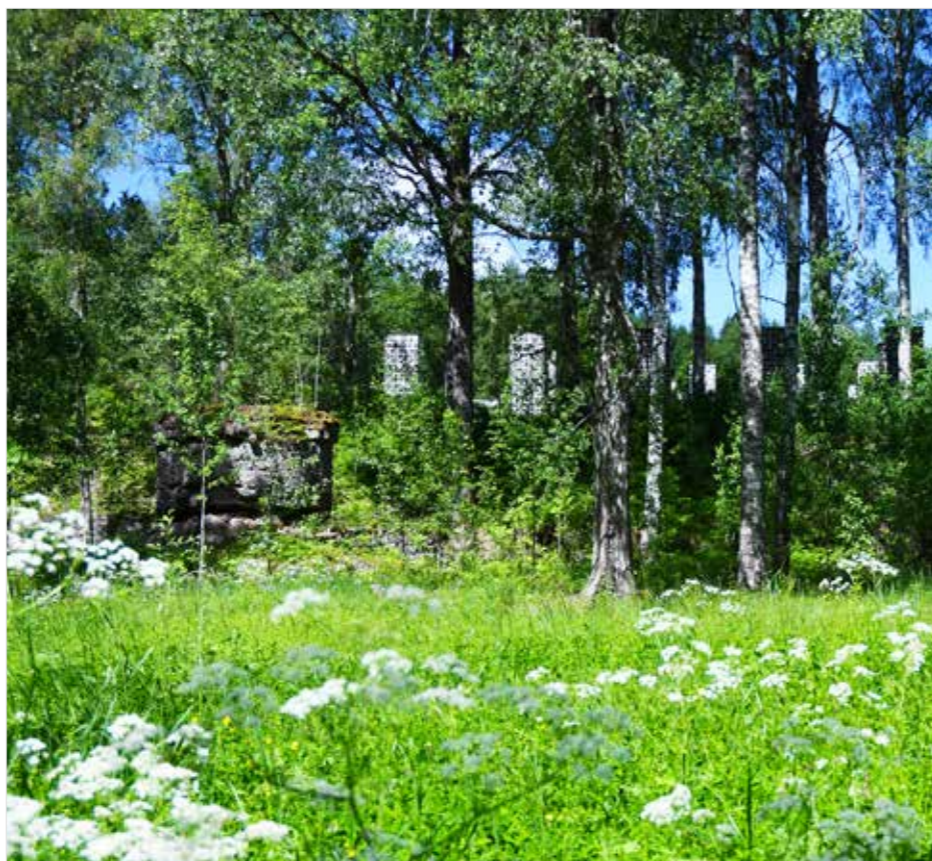
Hur går det hemma i er förening? Hör av er och berätta. Ni når mig på mobilnr: 070-665 45 43 eller E-post: virsoinge@telia.com

Jag har också gjort ett besök vid Trummelsberg. En plats som jag verkligen kan rekommendera. Den ligger där som en oas mitt inne i den djupa bergslagskogen. Att sitta här och i tystnaden låta fantasin vandra tillbaka till brukets storhetstid är verkligen en lisa för själen.

Har du åsikter om det jag skrivit eller om du har något att berätta så hör av dig.

Inge Larsson
Tel: 070-665 45 43
E-post: virsoinge@telia.com

ORDFÖRANDE HAR ORDET:

Redan inne i augusti. Det blir mörkare på kvällar och mornar och känns i luften att vi närmar oss/är inne i sensommaren.

Inom föreningslivet kan vi äntligen se en ljusning då vi nu kan börja arbetet med att starta upp de ordinarie verksamheterna som fått stå åt sidan under denna hemska pandemi samt komma igång med uthyrningen av våra bygdegårdar igen.

För Länsbyggerådet innebär det att äntligen kunna komma ut och besöka er, höra

er berätta om just er förening, berätta om Länsbyggerådets arbete, anordna möten och konferenser samt sprida kunskap och erfarenheter.

Jag ser fram emot hösten och hoppas att vi ses på årsmötet som äger rum i Sala på Måns Ols 28 augusti. Har ni inte fått någon kallelse så kontakta mig (kontaktuppgifter finns på sista sidan av U-Svängen) så ordnar vi det.

Helen Fablin, Ordförande

KALENDARIUM

VIRSBO KONSTHALL

Öppet: lördag och söndag kl 13 – 17

1–22 augusti

Ann Larsson-Dahlin
Akvareller med motiv från Island, norska fjordar och norra Sverige.

28 augusti–19 september

Samlingsutställning. Flera olika konstnärer deltar.

KUNGSÖR

11–12 september
kl 11 -16

Konst och hantverks-safari.
Möjlighet att besöka ett 50-tal konstnärer och hantverkare i och omkring Kungsör.

Här kan alla våra föreningar annonsera sina aktiviteter.

Sänd uppgifter till: virsoinge@telia.com

VERKSAMHETERNA ÅTERKOMMER!

Även om covid-19 ännu inte är besegrad så känns det nu som om vi är på väg att gå mot ett öppnare samhälle där landsbygdens verksamheter ges möjlighet att komma igång igen. Den viktiga dagen kom då Folkhälsomyndigheten i slutet av juni lättade på restriktionerna för antalet tillåtna besökare.

U-Svängen har besökt ett par av våra föreningar, Hembygdsföreningen Karmansbo bruksmiljö och Virsbo Konsthall, som båda rivstartade den 3 juli då man fick möjlighet att ta emot besökare igen.

Inge Larsson

Karmansbo lancashiresmedja

HEMBYGDSPÖRENINGEN KARMANSBO BRUKSMILJÖ genomförde den 3 juli den traditionella aktiviteten Järnets dag. Man heter då upp ett råämne i de gamla ugnarna. Det 1200 grader varma ämnet smids sedan ut i den av vattenhjulet drivna mumblingshammaren för att sedan tas om hand i valsverket där järnet valsas ut till önskad dimension. Som avslutning märks järnet med Karmansbo smedjas egen märkning. Denna, årligen återkommande, historiska järnhantering är mycket populär som turistattraktion. Man hade med hänsyn till Folkhälsomyndighetens begränsningar fullsatt vid alla fyra visningarna.

Veckan efter Järnets dag träffade jag eldsjelen Tommy Berglund som guidade oss runt i smedjan. Han berättade att det kändes skönt att få komma igång med publika verksamheten igen. Livet blir liksom lite lättare när man får träffa folk igen, sade han.

Virsbo Konsthall

VIRSBO KONSTHALL låg liksom Karmansbo i startgroparna. Alla förberedelser var gjorda så man kom igång fort. Vernissagen för den första utställningen skedde också här den 3 juli. Då hade lokalen stått öde och tyst sedan september 2019.

Nypremiären blev en utställning som hette Fåglar, fåglar och andra vingar. Utställningen hade hela 850 besökare under tiden man hade öppet. Nu har man redan hunnit med att byta utställning.

Den mycket kända akvarellisten Ann Larsson-Dahlin ställer ut fantastiska konstverk från Island och norra Sverige. Den utställningen pågår till och med den 22 augusti och är öppen kl 13–17 lördagar och söndagar.

Vi brukar skriva i U-Svängen om mer eller mindre kända eller avglömda platser som förmodligen, med lite insatser, skulle kunna locka stora skaror av turister.

Den här gången gör vi ett besök vid Trummelsberg, bruket som sover sin tysta törnrosasömn djupt inne i den milsvida och trolska bergslagsskogen.

TRUMMELSBERG

De nyrestaurerade pelarna som tidigare höll upp kolhusets tak.

Utefter väg 66, 14 km söder om Fagersta och 8 km norr om Virsbo hittar vi skylten mot Trummelsberg. Det är torrt och dammet ryker bakom bilen när vi svänger in på den smala och krokiga grusvägen. Här och var efter vägen ser vi svamp och bärplockare i den gamla granskogen.

Efter 5 km är vi framme i Trummelsberg. Nu byts barrskogen mot stora gamla plantade lövträd som säkert varit brukets vårdträd och kanske en del av den forna herrgårdsparken. Allt detta är nu förfallet och förslyat. Det som direkt drar till sig uppmärksamheten är de nyrestaurerade pelarna som för länge sedan bar upp det stora kolhusets tak. De står nu där i sin prakt och minner om den tid då bergslagens järnframställning lade grunden till nutidens utveckling och välfärd.

Trummelsbergs historia är både intressant och spännande. Första gången platsen nämns i urkunderna är 1580 då som ett

hemman mitt uti storskogen. Hemmanet köptes 1622 av Olof Trummel som såg möjligheten att anlägga en smältsmedja vid sjön Dammen.

Av någon anledning sålde han 1646 sin smedja till Ferna Bruk. Någon gång efter 1650 byggdes den första hyttan i Trummelsberg och 1668 fick bergsmän privilegium för en hammare vid bruket. Den första hyttan drevs fram till 1741. En ny hytta byggdes 1866 och drevs fram till den slutliga nedläggning 1907.

Hur kom det sig då att en hytta hamnade här, mitt ute i storskogen? Här fanns den åtråvärda vattenkraften i form av en mindre å som avvattnade flera sjöar och mossar i

omgivningarna. Den stora skogen bidrog via kolning med den andra viktiga produkten träkol. Malmen kom från gruvorna i Noberg via Ängelsberg. Därifrån skeppades malmen till en hamn vid Västansjö vid Ämningens västra strand. Här lastades malmen över till hästdragna vagnar som på den smalspåriga järnvägen drogs i motluten upp till Trummelsberg.

Tackjärnet som producerades där transporterades sedan på pramar som ångbåtarna C W Hermansson och Besemer drog på sjön Kedjen ner till Stjärnvik. Pråmarna byggdes på varv i Trummelsberg.

Detta är en summarisk sammanfattning av en spännande tid då landsbygdens små-

orter var viktiga grundstenar till nutidens välfärd i Sverige. Därmed vill vi bara peka på vikten av att dessa historiska minnesmärken bevaras. Trummelsberg är väl värt ett bättre öde än att låta gräs, sly och nedfallna träd ta över hyttruinerna. Med motorsåg, gräs- och buskkröjare skulle några få personer kunna skapa underverk i detta så viktiga historiska minnesmärke.

Hela Trummelsberg är som en turismens oslipade diamant som bara väntar på att upptäckas. Vi ser med stort intresse fram emot fortsatt renovering av hela hytt- och bruksområdet.

Inge Larsson

Den gamla bron

Masugnsgrund

Smedernas jordkällare saknar nu dörrar.

Kom U-Svängen till rätt mottagare?

Nu har våra ordförande Helen Fahlin gjort ett jättejobb med att kolla upp att alla föreningar har rätt adress i vårt register. Hon har letat igenom föreningarnas hemsidor och facebooksidor och sökt i alla möjliga andra register.

Vi tänker att vi skall komma igång igen nu i höst och då är det ju viktigt att vi når ut rätt föreningsrepresentanter.

Om du trots allt ändå får U-Svängen utan att vara aktiv i föreningen ber vi dig att höra av dig till Helen så vi får ändra adress. Du hittar Helens telefonnummer och e-post på sista sidan av U-Svängen.

Ingen "Årets lokala utvecklings grupp i Västmanland 2020"

Vid Länsbygderådets styrelsemöte i juli beslutades att utmärkelsen Årets grupp i Västmanland skulle ta paus för året 2020. På grund av covid-19 har det under det gångna året varit mer eller mindre stiltje i våra medlemsföreningar.

Styrelsen är den jury som enväldigt utser Årets grupp och man tyckte inte att någon av de få ansökningarna som inlämnats uppfyllde kraven för att få utmärkelsen.

Nu när pandemin förhoppningsvis lämnat oss eller åtminstone minskat kraftigt i spridning och verksamheterna ute i våra medlemsföreningar kommit igång igen ser vi i styrelsen med stor glädje fram emot att få utse Årets utvecklingsgrupp för 2021.

Dokumentera vad ni gör och sänd in er ansökan senast 28 februari nästa år. Nu är det full fart framåt som gäller i den västmanländska landsbygdsrörelsen.

Dags för bojkott av dyr bensin?!

Som vanligt är det landsbygden som får betala notan. Bensinpriset är nu snart uppe i den nya toppnoteringen 17 kronor litern. Av det tar staten hela tio kronor. Det kunde väl vara okey om stad och land hade jämförbara villkor för kollektivtrafik och om kilometeravdraget för bilpendling justerades i takt med bensinpriset men så är inte fallet. Långt därifrån. Det nuvarande skatteavdraget 18,50 kronor per mil infördes 2007 vilket motsvarar 13,12 kronor i dagens penningvärde.

Bor man dessutom på platser som saknar allmänna kommunikationsmedel eller har så urusla kommunikationer som t ex Tåg i Bergslagens Bergslagspendeln så finns det nästan ingen möjlighet att bo kvar på landsbygden. Man måste då lita sig till bilen om man har någon. Och bilen har redan, på grund av skatter och bensinpris, passerat smärtgränsen för vad som är ekonomiskt försvarbart. För många familjer är enda alternativet att flytta till närmaste stad.

Kanske att det är dags igen för ett nytt bensinkrig mot bensinbolagen. Dollarn sjunker i värde, det pumpas upp mera olja än någonsin och i mackarna stiger bensinpriset stadigt. Jag för mitt eget lilla krig genom att alltid tanka

på de mackor som har lägsta priset angivet på sina reklampelare vid vägen. I Länsbygderådet har vi diskuterat om att gå samman i någon form av aktion för att motverka den ständigt pågående prisökningen. Inte för prisökningen i sig, utan för att underlätta för människor att bo kvar på landsbygden och arbetspendla till städer och centralorter.

Dessutom finns det skolbarn som tågpendlar till utbildning vid kommuncentrum. Då tågen ofta inte kommer eller är kraftigt försenade får föräldrarna skjutsa med egen bil och utan milersättning alls. Det talas mycket om stad och land – hand i hand. Men vad betyder ord om de inte omsätts i handling.

Nu är det hög tid att gå från ord till handling och ge landsbygden samma överlevnadsmöjligheter som städer och kommunala centralorter. Beslutsfattarna måste förstå att bensinpris, skattepålagor, milersättning och allmänna kommunikationer är delar i en och samma fråga där alla ingredienser måste balanseras mot varandra för att nå ett fullgott resultat.

Inge Larsson

LÄNSBYGDERÅDET
I VÄSTMANLANDS LÄN

INBJUDAN TILL ÅRSMÖTE

Länsbygderådet i Västmanland HSSL

Lördag den 28 augusti kl 11.30 på Måns Ols i Sala

Som medlem i Länsbygderådet i Västmanland inbjuds representanter för er förening att delta i vårt årsmöte. Det är viktigt att vi nu samlar våra resurser och hjälps åt att komma igång efter pandemins förlamande grepp om det mesta i vår aktiva landsbygdsrörelse. Vi hoppas att få möta er förening vid årsmötet. Ett extra spännande inslag i årsmötet blir det när "Smaka på Västmanland" presenterar sina tankar och metoder för att höja intresset för lokalt odlad och producerad mat från Västmanland.

Tid och plats:

Lördag den 28 augusti kl 11.30
på Måns Ols i Sala

Program för årsmötet:

11.30 Vi bjuder på lunch
12.30 Årsmötesförhandlingar
14.00 Smaka på Västmanland.
Föreläsning och provsmakning
16.00 Avslutning med kaffe och kaka

ANMÄLAN

För att vi skall kunna beställa lunch ber vi att ni anmäler er **senast den 20 augusti** till vår sekreterare Regina Da Ré.
Tel: 073-734 12 94
E-post: gina-julla@live.se.

Kom ihåg att meddela om du behöver specialkost.

NATURRUTAN

– Frukosten serverad!

– Jag kommer!

– Trevligt med gemensam frukost.

Mina vänner fiskmåsar

Den här gången tänkte jag lägga lite annorlunda syn på naturupplevelser och berätta om mina vänner fiskmåsar.

De bor på taket till en styrhytt på Strömbron i Virsbo och de har lärt sig att långtradare som far förbi på en dryg meters avstånd är ofarligare än äggrövande kråkor.

Vi har blivit kompisar. Klockan sju varje

morgon öppnar jag köksfönstret och det har blivit signalen för dem att det vankas mat. De fick från början en limpskiva som sedan utvecklats till en macka med smör och pålägg.

Det har hänt att jag missat deras morgonmacka men då står herr fiskmå utanför fönstret, ljudligt påminnande mig om min slarvighet. Mackan blir då snabbt levererad och herr fiskmå kan ropa till sin fru att frukosten är serverad. Hon

kommer omedelbart och de äter sin frukost och tycks diskutera gemensamma problem.

Jag vet, det här är en alltför mänskligt idyllisk syn på naturen. Men så länge vi, både måsar och jag, har nytta och glädje av vår gemensamma morgonstund så kommer jag att fortsätta servera deras frukostmacka.

Inge Larsson

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

LÄNSBYGDERÅDET I VÄSTMANLANDS LÄN

HÖR AV DIG!

Utnyttja möjligheten att berätta om din förening! Vad jobbar ni med? Hur kom ni igång? Planer?

"Ingen kan skriva" säger ni — bara ring eller maila till Inge Larsson, så får ni hjälp med att berätta!

Alla kontaktmöjligheter vid Inges bild här intill!

Du kan kontakta vem du vill bland styrelsens medlemmar – adresser här intill. Välkommen att höra av dig!

POSTADRESS:

Hela Sverige ska leva/
Länsbygderådet i Västmanland
c/o Regina Da Ré
Svedvi-Berga 11
734 92 Hallstahammar

Länsbygderådets styrelse 2020

Ordförande
HELEN FAHLIN
Korsbacksvägen 17
737 91 Fagersta
070-511 14 38
helen.fahlin@helasverige.se

Kassör
NILS-GUNNAR NILSSON
Rikshusvägen 1 A
722 33 Västerås
021-604 58, 073-638 10 78
nigun44@gmail.com

Sekreterare
REGINA DA RÉ
Svedvi-Berga 11
734 92 Hallstahammar
073-734 12 94
gina-julla@live.se

U-Svängen
INGE LARSSON
Kvarnängsvägen 10
730 61 Virsbo
070-665 45 43
virsboinge@telia.com

ANN-MARIE KARLBERG
Barkarövägen 14
736 93 Kungsör
072-510 45 25
ann-marie.karlberg@hotmail.com

MARLENE CARLSSON
Sotvretsvägen 4 A
739 30 Skinnskatteberg
073-665 20 80
balibuddha@hotmail.com

ANSVARIG UTGIVARE AV U-SVÄNGEN: Länsbygderådets ordförande Helen Fahlin.

Skickas till länets ca 110 lokala utvecklingsgrupper, kommunala tjänstemän, turistbyråer, organisationer som Coompanion, LRF, ALMI med flera samt myndigheter som Länsstyrelsen och Landstinget.